

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

ÖZGÜL SAKİ

İstanbul Milletvekili

Türkiye'de kentler ve ulaşım sistemleri, engelli bireylerin ihtiyaçları gözetilmeden; sermaye odaklı kentleşme ve rant politikaları doğrultusunda şekillendirilmektedir. AKP iktidarı boyunca kent planlaması, kamusal yarar yerine mega projeler, inşaat odaklı büyüme ve piyasa öncelikleri ekseninde yürütülmüş; erişilebilirlik hakkı sistematik biçimde geri plana itilmiştir.

Bugün milyonlarca engelli yurttaş; erişilemeyen kaldırımlar, çalışmayan asansörler, uygun olmayan metro istasyonları, erişilebilir olmayan otobüsler ve güvenli olmayan kamusal alanlar nedeniyle temel hareket özgürlüğünden mahrum bırakılmaktadır. Bu tablo teknik bir eksiklik değil; engelli bireyleri kamusal yaşamın asli unsuru olarak görmeyen sağlamcı kent politikalarının sonucudur.

Kamusal ulaşım hakkının fiilen kullanılamaması, engelli yurttaşların eğitim, sağlık, çalışma ve sosyal yaşama katılımını doğrudan engellemekte; toplumsal dışlanmayı derinleştirmektedir.

Bu bağlamda, engelli yurttaşların yaşam hakkını, bağımsız yaşam hakkını ve eşit yurttaşlık hakkını doğrudan etkileyen bu yapısal sorunlara ilişkin kamusal ve siyasal sorumluluğun açığa çıkarılması amacıyla aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekmektedir.

1. Türkiye genelinde erişilebilirlik standartlarına uygun olmadığı tespit edilen metro istasyonu, tren garı, otobüs terminali, otobüs durağı, üst geçit, alt geçit ve toplu taşıma aracı sayıları ayrı ayrı kaçtır?
2. Son 10 yılda erişilebilirlik yükümlülüklerini yerine getirmeyen belediyelere, ulaşım işletmelerine ve özel ulaşım şirketlerine yönelik kaç denetim gerçekleştirilmiştir? Bu kurum ve şirketlerin kaçına idari yaptırım uygulanmıştır?
3. Engelli bireylerin toplu taşıma hizmetlerinden yararlanamaması nedeniyle eğitim, sağlık, çalışma ve sosyal yaşam alanlarında yaşadığı hak kayıplarına ilişkin Bakanlığınızın herhangi bir etki analizi bulunmakta mıdır?
4. Engelli bireylerin toplu taşımaya erişememesi nedeniyle yaşadığı hak ihlallerine ilişkin Bakanlığınıza son 5 yılda ulaşan başvuru ve şikâyet sayısı kaçtır?
5. Çalışmayan asansörler, yürüyen merdivenler, erişilemeyen duraklar ve uygun olmayan ulaşım araçları nedeniyle meydana gelen mağduriyetlere ilişkin herhangi bir denetim ve yaptırım mekanizması bulunmakta mıdır?

6. Çalışmayan asansörler, erişim sistemleri ve erişilebilir olmayan ulaşım altyapıları nedeniyle Bakanlığınıza son 5 yılda kaç şikâyet ulaşmıştır?
7. Yeni ulaşım projelerinde ve kent planlaması süreçlerinde engelli örgütlerinin görüşü alınmakta mıdır? Engelli örgütlerinin karar süreçlerine bağlayıcı biçimde katılımını sağlayan herhangi bir mekanizma bulunmakta mıdır?
8. Mega ulaşım ve altyapı projelerinde erişilebilirlik kriterlerini ihlal ettiği tespit edilen şirketlere yönelik herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır? Uygulanmışsa bunların sayısı nedir?
9. Son 10 yılda erişilebilir olmadığı gerekçesiyle kullanım dışı kalan veya engelli bireylerin erişemediği için yararlanamadığı ulaşım yatırımlarına ilişkin herhangi bir rapor hazırlanmış mıdır?
10. Bakanlığınız, erişilebilirlik hakkının teknik bir “uyum sorunu” değil; temel bir kamusal hak ve eşit yurttaşlık meselesi olduğu görüşünü benimsemekte midir?
11. Bakanlığınız, kent planlamasında erişilebilirliği temel bir kamusal hak olarak kabul etmekte midir?
12. Engelli bireylerin kamusal alanı bağımsız biçimde kullanamamasının toplumsal dışlanmayı, yoksullaşmayı ve kamusal yaşamdan kopuşu derinleştirdiği yönündeki eleştiriler hakkında Bakanlığınızın herhangi bir çalışması veya etki analizi bulunmakta mıdır?
13. Bakanlığınız, sermaye ve rant odaklı kentleşme politikalarının erişilebilir kent hakkını ikinci plana ittiği yönündeki eleştirileri nasıl değerlendirmektedir?
14. Engelli bireylerin bağımsız hareket özgürlüğünü anayasal hak temelinde güvence altına alacak bütünlüklü bir erişilebilir ulaşım stratejisi hazırlanmakta mıdır?